

In addition to improving the existing legal framework, the development and implementation of programs to achieve the strategic goals of the Marine Environmental Protection Strategy of Ukraine is valuable. One of these goals is the balanced use and reproduction of aquatic biological resources and the development of mariculture, the revival of the population of especially valuable commercial fish species [1-3]. Such a document can be the Program for monitoring and environmental certification of the areas of feasibility of placing marine and aqua farms, the result of which will be the determination of areas for the production of aquaculture products and the introduction of additions regarding the assessment of the ecological component in the Methodology for determining the amount of fees for the use of the water area (water space) under the terms of lease of inland sea waters, territorial sea, exclusive (marine) economic zone of Ukraine for the purposes of aquaculture (mariculture).

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine – Order on the approval of the Marine Environmental Protection Strategy of Ukraine No. 1240 dated October 11, 2021. Kyiv: Parlam. vyd-vo.
2. Stepanova A. Development of aquaculture and fish breeding in the Azov and Black Sea basin. Aquaculture, mariculture and artificial reproduction. Proceedings of AzNIIRKH. 2019. Vol. 2, pp. 175-177. URL: <http://azniirkh.ru/publikatsii/trudyi-azniirh-rezultaty-rybohozyaystvennyih-issledovaniy-v-azovo-chernomorskom-basseyne/>
3. Cabinet of Ministers of Ukraine – Draft Resolution on the approval of the procedures for providing a part of a fishery water object for use on lease for the purposes of aquaculture, the water area (water space) of inland sea waters, the territorial sea, the exclusive (marine) economic zone of Ukraine, as well as the determination of its borders (coordinates) for objectives of marine aquaculture: from March 15, 2019. Kyiv: Parlam. vyd-vo.

УСЕНКО О. Ю.,

аспірант

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Теперішній етап розвитку національної економіки підтверджує необхідність і важливість оцінки людського капіталу як основного чинника накопичення національного багатства.

Традиційно використовуються два методи оцінки вартості людського капіталу – витрати виробництва та капіталізація заробітку. Витрати виробництва оцінюються через вартість існування людини, тоді як капіталізація доходу передбачає оцінку фактичної вартості майбутніх доходів особи. Звичайно, сьогодні ми не можемо стверджувати лише про кількісну оцінку людського

капіталу, не акцентуючи увагу на його якісних складових. Крім того, сучасна концепція людського капіталу не тільки оцінює інвестиції в людину, а й визначає, який дохід людина потенційно може накопичити.

Водночас необхідність модернізації оцінки людського капіталу в умовах сучасної системи ринкової економіки визначається багатьма чинниками: домінуючим становищем людини в системі суспільного виробництва, прискоренням науково-технічного прогресу, який є одним із основних чинників успішного розвитку суспільного виробництва; і матеріальні Порівняно з людськими ресурсами важливість і цінність інтелектуальних ресурсів; усвідомити, що людина є джерелом і носієм ідей, знань і реалізації цих ідей і знань; людський капітал є найпривабливіший, найбільш економічний та ефективний об'єкт інвестування.

А отже, постає питання щодо інвестування в людський капітал який виходить за рамки знань і навичок і включає такі риси, як мотивація, лояльність і здатність працювати в команді. Тобто людський капітал також включає такі якості, як здоровий глузд, інтелект, надійність, мудрість, життєздатність, креативність і цілеспрямованість.

Як наголошує в своїх дослідженнях Чекан І. «інвестиції в людський капітал мають ряд особливостей, що відрізняють їх від інших видів інвестицій [3]:

1. Віддача від інвестицій в людський капітал безпосередньо залежить від терміну життя його носія (від тривалості працездатного періоду). Чим раніше робляться вкладення в людини, тим швидше вони починають давати віддачу [3].

2. Людський капітал не тільки схильний до фізичного і морального зносу, але і здатний накопичуватися і множитися [3].

3. У міру нагромадження людського капіталу його прибутковість підвищується до певної межі, обмеженої верхньою межею активної трудової діяльності (активного працездатного віку), а потім різко знижується [3].

4. Не всякі інвестиції в людину можна вважати вкладеннями в людський капітал. Наприклад, витрати, пов'язані з кримінальною діяльністю, не є інвестиціями в людський капітал, оскільки суспільно недоцільні і шкідливі для суспільства [3].

5. Характер і види вкладень в людину обумовлені історичними, національними, культурними особливостями і традиціями [3].

6. У порівнянні з інвестиціями в інші різні форми капіталу інвестиції в людський капітал є найбільш вигідними як з точки зору окремої людини, так і з точки зору всього суспільства» [3].

В своїх дослідженнях О. Марцінковська щодо інвестиції в людський капітал та їх класифікацію науковець зазначає, що «по-перше, на речові (усі витрати, необхідні для фізичного формування і розвитку людини) і неречові (нагромаджені витрати на освіту і професійну підготовку, частина витрат на охорону здоров'я і мобільність робочої сили); по-друге, на втілені і не втілені у людях» [2, с. 311].

В свою чергу науковці В. Васильченко, А. Гриненко, О. Грішнова, Л. Керб досліджуючи управління трудовим потенціалом визначають основні види інвестицій в людський капітал.

Основні види інвестицій в людський капітал

Основні види інвестицій в людський капітал	Пояснення
Інвестиції у вітальний капітал	сукупність витрат, понесених батьками щодо власного здоров'я (фізичного та психологічного), які були спадково отримані та набуті в результаті витрат самої людини і суспільства, властивості й тип характеру й закладені в людині таланти, та передані дитині в майбутньому при народженні
Інвестиції у здоров'я	сукупність витрат на збереження працездатності людини за рахунок зменшення захворюваності і збільшення продуктивного періоду життя
Інвестиції у культурно-моральний розвиток	сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо), призначених для духовного та морального збагачення людини (наприклад, походи до місць відпочинку, туризм, придбання необхідної літератури з етики поведінки, відвідування школи з етикету тощо)
Інвестиції у трудовий капітал	сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо) на формування інтелектуальної складової людського капіталу, поліпшуючи якість, підвищуючи рівень і запас знань, досвіду людини, а також витрати, пов'язані з мотивацією працівників до підвищення якості своєї праці, тобто зростання значення внутрішніх стимулів до праці (можливість самореалізації, задоволення від успіхів у роботі тощо).
Інвестиції в інтелектуальний капітал	сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо) щодо пошуку та отримання необхідної інформації, її аналізу, систематизації, перетворення її у знання, витрати, пов'язані з навчанням, отриманням виробничого досвіду
Інвестиції до організаційно-підприємницького капіталу	сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо), пов'язаних з відвідуванням тренінгів, семінарів, курсів ораторського мистецтва, участь у відповідних проектах щодо формування та розвитку економічного мислення, підприємницьких здібностей та навичок.
Інвестиції у соціальну мобільність	це сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо) на міграцію і пошук економічно значимої інформації, що сприяє переміщенню робочої сили на підприємства і в регіони, де праця краще оплачується, тобто туди, де людський капітал використовується продуктивніше, а ціна за його послуги вища
Інвестиції в інформаційну культуру	сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо), пов'язаних з пошуком необхідної інформації (наприклад, економічно значущої інформації про ціни і заробіток), аналізом, систематизацією, причому інформаційну культуру складає інформація із різних сфер людської діяльності
Інвестиції у фундаментальні наукові розробки	це сукупність витрат (фінансових, розумових, часу тощо), пов'язаних з проведенням фундаментальних наукових досліджень з найважливіших проблем науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства й держави; розвитком найважливіших для держави напрямів досліджень, зокрема в інтересах національної безпеки та оборони; оновленням матеріально-технічної та технологічної бази наукових установ

*Джерело: систематизовано автором на основі [1, 4]

Отже, підсумовуючи дослідження науковців, можна стверджувати, що людський капітал має певні характеристики, які необхідно враховувати при використанні такого капіталу та формуванні перспектив стратегії його розвитку, а саме: формування людського капіталу потребує суттєвих витрат різноманітних ресурсів, як матеріальних, так і нематеріальних; людський капітал є головною цінністю суспільства та детермінантою економічного розвитку (як головний елемент продуктивних сил суспільства); людський капітал, як і будь-який інший тип капіталу, може змінювати свої економічні та фізичні властивості; людський капітал невід’ємний від свого носія, і носій повністю контролює його використання.

Ці характеристики показують, що для подальшого існування та функціонування людський капітал потребує залучення інвестицій. Сама інвестиція дає можливість постійного розвитку, модернізації навіть формує перспективний напрямок існування, залежно від рівня сучасного стану розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., Керб Л. П. Управління трудовим потенціалом. URL: <http://buklib.net/books/31309/>
2. Марцінковська О. Людський капітал та шляхи його відтворення. Економічний аналіз. 2010. Вип. 7. С. 310-312.
3. Чекан І. А. Інвестиції в людський капітал та їх ефективність. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. №9. С. 152-154.
4. Фісуненко Н. О. Умови формування ринку інвестиційних ресурсів в галузі будівництво. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 26 (1). С. 110-114.

ФІСУНЕНКО Н. О.,

завідувач кафедри

аналітичної економіки та менеджменту

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат економічних наук

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ

Посилення цифровізації економіки та суспільства перетворює способи дій і взаємодії людей. Однією з відмінних рис різних цифрових трансформацій було експоненціальне збільшення інформації, що зчитується машиною, або цифрових даних, через Інтернет. Такі дані є основою для всіх цифрових технологій, що швидко розвиваються, таких як аналітика даних, штучний інтелект (ШІ), блокчейн, Інтернет речей, хмарні обчислення та всі Інтернет-сервіси, і вони стали основним економічним ресурсом. Пандемія COVID-19 прискорила процеси цифровізації, оскільки все більше і більше людей продовжують, наскільки це можливо, свою діяльність через онлайн-канали - наприклад, для роботи, навчання, спілкування, продажу та купівлі чи розваг.